

YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

Esas No.	2014/21038
Karar No.	2014/21387
Tarihi:	27.10.2014

İlgili Kanun / Madde

2004 S. İİK. /272

- ***İŞ KAZASI NEDENİYLE İHTİYADİ HACİZ İSTENEBİLECEĞİ***
-

ÖZETİ İİK'nun 257/1 maddesinde rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcu nedeniyle ihtiyati haciz istenebileceği açıklanmış iken, 2. bentte vadesi gelmemiş borçtan dolayı hangi hallerde ihtiyati haciz istenebileceği açıklanmıştır. Somut olayda haksız bir fiile dayalı olarak bir zararın meydana geldiği açıktır. Sadece olayın iş kazası olup olmadığı failin kim olduğu ve kusur durumu çekişmelidir. Haksız fiilden kaynaklanan tazminat davalarında tazmin yükümlülüğü olay tarihi itibarıyla muaccel hale gelir. Bu durumda geçici hukuki koruma yollarından biri olan ihtiyati hacizde yakın ispat koşulu gerçekleşmiş olup ihtiyati haciz talebinin incelenmesi gerekirken, yerel mahkemece, davacının isteği ile ilgili niteleme ve hukuki tavsifte yanılığa düşülerek ihtiyati tedbir koşullarının tartışılması ve ihtiyati haciz talebiyle ilgili olarak olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekirken; ihtiyati tedbir talebinin reddedilmesi usul ve yasaya aykırı olup doğru görülmemiştir

Davacı, dava sonuçlanıncaya kadar tazminat alacağı için teminat altına alınması için davalıya ait taşınmazlar ile tarafık siciline kayıtlı araçların kaydına ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin reddine karar vermiştir.

Hükümün davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Mehmet Oktar tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Davacı taraf, iş kazası nedeniyle açmış olduğu maddi ve manevi tazminat davasında ayrıca davalıların mal kaçırma ihtimali nedeniyle taşınır ve taşınmaz malları üzerine ihtiyati haciz konulmasını talep etmişlerdir.

Yerel Mahkemece, sadece ihtiyati tedbir talebinin reddine karar verilmiştir.

Mahkemece ihtiyati tedbir talebinin reddine ilişkin verilen karar davacı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Gerek ihtiyati tedbir gerekse de ihtiyati haciz hukukumuzda geçici hukuki korumalar olarak düzenlenmiştir.

İhtiyati tedbir 1086 sayılı HMUK'nun 101 vd. maddelerinde hüküm altına alınmış iken yeni HMK'da 389 vd. Maddelerinde düzenlenmiştir.

HMK'nın389. maddesinde" Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geçeceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hallerinde uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.

Birinci fıkra hükmü niteliğine uygun düştüğü ölçüde çekişmesiz yargı işlerinde de uygulanır" hükmü düzenlenmekle ihtiyati tedbir açıklanmıştır.

Bir başka geçici hukuki koruma kurumu olan ihtiyati haciz ise İİK'nun 257 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

İİK'nun 257. maddesinde "Rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir.

-işlemlerinin iptaline karar vermek gerekir.(Y.12.HD. 12.07.2005.E-12108/K-15401) Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için ihtiyati haciz ile ihtiyati tedbir arasında ki farklara da değinmek gerekmektedir.

Amaç bakımından ihtiyati tedbir, aynı uyuşmazlık konusu olan taşınır veya taşınmaz malların devrinin önlenmesi, dava sonuna kadar aynen muhafaza edilmesi veya bir tehlike yahut zararın önlenmesi amacıyla HUMK'nun 101 vd., HMK'nın 389 vd. maddelerinde öngörülen durumlarda başvuru olan bir yol olduğu halde, ihtiyati haciz, bir alacağın tahsilini temine sağlayan bir vasıta. İhtiyati hacizde, ihtiyaten haczedilen mal ve haklar, alacaklının açtığı veya yaptığı veya açmayı yahut yapmayı düşündüğü dava veya icra takibinin konusu değildir. Halbuki ihtiyati tedbirde, hakkında tedbir kararı alınan şey, esasen asıl davanın konusudur.

Konuları bakımından ihtiyati haciz sadece taşınır ve taşınmaz mallarla alacak ve haklara ilişkin olabildiği halde, ihtiyati tedbirin konusu daha geniştir. Gerçekten ihtiyati hacze konu teşkil eden şeyler dışında bir şeyin yapılması veya yapılmamasına dair fiil ve hareketler ile bir şeyin teslimi veya bir paranın ödenmesi veya ödenmemesi gibi yükümlülükler de ihtiyati tedbirin konusu teşkil ederler.

Sonuçları bakımından ihtiyati haciz kararından sonra alacaklı borçlu hakkında mutlaka dava açmaya mecbur olmayıp icra takibinde de bulunabildiği halde (İİK mad. 264) ihtiyati tedbir kararı alan kimse mutlaka süresi içinde dava açmak zorundadır.

İstihkak davaları bakımından da ihtiyati haciz ile ihtiyati tedbir farklılık arzeder. İhtiyaten haczedilen şeyler hakkında açılan istihkak davalarına İİK'nun 96 vd. hükümlerine göre İcra Mahkemelerince (İ.İ.K.Geçici 6.Madde) bakıldığı halde ihtiyati tedbir kararına konu teşkil eden şeyler hakkında istihkak iddiaları genel hükümlere göre genel görevli mahkemelerde incelenir.

İhtiyati hacizde alacaklı borçlunun malların önceden geçici olarak el konulduğundan ihtiyati haciz kesin (icrai) hacze çevrilip, takip kesinleşmeden, alacaklı ihtiyaten haczedilen malların satılmasını ve bedelinin kendisine ödenmesini isteyemez.

Alacaklının ihtiyati haciz koydurduğu mallar üzerinde bir öncelik (rüşhan) hakkı yoktur. Bu mallar, kendisinden sonra başka alacaklılar tarafından haciz ettirilebilir ve borçlu iflas ederse iflas masasına girer. (Talih Uyar İcra Hukunda Haciz)

Geçici hukuki koruma yargılamasını asıl hukuki koruma yargılamasından ayıran özelliklerden biri ispat ölçüsü noktasındadır. HMK'nın ihtiyati tedbirle ilgili 390. maddesinin gerekçesinde geçici hukuki korumalarda ispat hususu üzerinde durulmuştur." Kanun da açıkça öngörülmemişse ya da işin niteliği gerekli kılmıyorsa, bir davada (normal bir yargılamada yaklaşık ispat değil, tam ispat aranır. Çünkü, hakim, mevcut ispat ve delil kuralları çerçevesinde, tarafların iddia ettiği bir vakıa konusunda tam bir kanaate varmadan o vakıayı doğru kabul edemez. Örneğin, bir alacak davasında taraflardan biri bir sözleşmenin varlığına dayanıyorsa hakim bu sözleşmenin varlığı konusunda (mevcut ispat yükü ve delil kuralları çerçevesinde) tam bir kanaate sahip olmalıdır. Yani, zayıf veya kuvvetli bir ihtimal, karar vermek için yeterli değildir. Sözleşmenin varlığı konusunda tam kanaat uyanmazsa o zaman ispat yükü kendisine düşen tarafın aleyhine bir karar verilmesi gerekir Ancak kanun koyucu bazen ya doğrudan kendisi düzenleme yaparak ya da işin niteliği ve olayın özelliği gereği hakime, bu durumu belirterek, ispat olgusunu düşürme imkanı vermiştir. Bu -kesinleşmiş bir ilam bile olsa, bazı hallerde icrai hacizden evvel ihtiyati haciz kararı almayı tercih etmesine ihtiyaç hasıl oluyor ve belge bu mahiyette olunca, borçlunun her hangi bir suretle borçtan kurtulmuş olması gibi zayıf ihtimale mebni alacaklıdan teminat aramak bize zait görünür.Yalnız ilam henüz kesinleşmemiş ise yahut alacaklının elindeki belge, sahteliği veya cebir, hile gibi rızayı ortadan kaldıran hallerden birine müstenit olduğunu iddia edilebilmek ve mukabilindeki ödemelerin adi makbuzlarla vukuu ihtimalden uzak ve adeta muhalif sayılmamak itibariyle, ilam kuvvetini tamamıyla haiz olmayan resmi senetlerden ise haciz isteyenlerden teminat aramak lazım gelip gelmediğinin takdirini mahkemeye bırakmak uygun olur. Bunlar haricinde bir belgeye dayanarak haciz isteyen alacaklının, şayet takip veya dava neticesinde haksız çıkarsa aleyhine ihtiyati haciz kararı verilen kimsenin bu yüzden uğrayacağı zarar ve ziyana karşı geçerli teminat göstermesi gerekliliği söz götürmez. Haciz isteyenin gerçekten muaccel bir alacağı bulunduğu mahkemede oldukça kuvvetli bir kanaat hasıl olması yeterli bir şart olduğundan, mahkemenin iki tarafı dinleyip dinlememekte serbest bırakılması uygundur. Mahkemenin bu serbestlik hakkını alacaklı tarafından arz edilen delillerin mahiyetine ve halin icabına göre kullanılması lazım geleceğini söylemeye hacet yoktur"(İİK'nun 257. Madde Gerekçesi)

Bu açıklamalara göre ihtiyati haciz "Alacaklının, bir para alacağının zamanında ödenmesini güvence (garanti) altına almak için. mahkeme kararı ile, borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulmasıdır.

İhtiyati haczin hukuki niteliği gerek doktrin ve gerekse uygulamada tartışma konusudur.

Yabancı doktrinde ihtiyati haczin; zamanından evvel yapılan peşin bir icra, bir muhafaza tedbiri, bir nevi ihtiyati haciz, yardımcı ve ferî bir muhafaza tedbiri, cebri bir teminat, geçici bir emniyet tedbiri, geçici haciz olduğu belirtilmektedir. Yerli doktrinde de ihtiyati haczin; muhafaza ve emniyet tedbiri, ihtiyati tedbirin özel bir nevi, koruma tedbiri, teminat tedbiri olduğu ifade edilmektedir. (Talih Uyar-İcra Hukukunda Haciz. Şubat 1983)

Yargıtay ise içtihatlarında ihtiyati haczin geçici bir haciz, dava veya icra takiplerine takaddüm eden emniyet tedbiri olduğunu belirterek, ihtiyati haczi bir icra takip işlemi olarak görmemektedir.

İhtiyati haciz kararı bir icra işlemi olmadığından ve TTK'nun 730. maddesi göndermesiyle uygulanması gereken aynı Yasanın 662. maddesinde yazılı zamanaşımını kesen sebepler arasında sayılmadığından, zamanaşımını kesmez. Kaldı ki alındığı iddia edilen ihtiyati haciz kararının uygulandığı da kanıtlanmış değildir.(Y.12.HD.16. 10.2003-E-16222/K-20171)

Takipten önce tapuya ihtiyati haciz şerhi konulması bir icra işlemi değildir. Bu nedenle zamanaşımını kesmez. (Y.12.HD-21.09.2000-E-11527/K-13244)

İhtiyati haczin; icrai hacze dönüşüncüye kadar alacaklının borçludaki alacağının ödenmesini tehlikeye düşürmeden sağlayan bir tedbir niteliğinde olduğu dikkate alınarak, mahkemece, davacının ihtiyati haciz isteminde bulunduğu miktarın sadece yasada belirtilen ihtiyati haciz istemi koşulları yönünden değerlendirilmesi gerekir. (Y.11.HD.04.11.2004.E-12561/K-10833)

İhtiyati haciz kararı geçici bir tedbirdir. Bu nedenle ihtiyati tedbir kararı ihtiyati hacze bir etkisi olmaz. Ancak, bu tedbir kararı ihtiyati haczi de etkileyecek biçimde tavzih edilmişse, bu mahkeme kararı uygulanarak, şikayetin kabulüyle haciz ve muhafaza -işlemlerinin iptaline karar vermek gerekir.(Y.12.HD. 12.07.2005.E-12108/K-15401) Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için ihtiyati haciz ile ihtiyati tedbir arasında ki farklara da değinmek gerekmektedir.

Amaç bakımından ihtiyati tedbir, aynı uyumsuzluk konusu olan taşınır veya taşınmaz malların devrinin önlenmesi, dava sonuna kadar aynen muhafaza edilmesi veya bir tehlike yahut zararın önlenmesi amacıyla HUMK'nun 101 vd., HMK'nın 389 vd. maddelerinde öngörülen durumlarda başvuru olan bir yol olduğu halde, ihtiyati haciz, bir alacağın tahsilini temine sağlayan bir vasıtaadır. İhtiyati hacizde, ihtiyaten haczedilen mal ve haklar, alacaklının açtığı veya yaptığı veya açmayı yahut yapmayı düşündüğü dava veya icra takibinin konusu değildir. Halbuki ihtiyati tedbirde, hakkında tedbir kararı alınan şey, esasen asıl davanın konusudur.

Konulan bakımından ihtiyati haciz sadece taşınır ve taşınmaz mallarla alacak ve haklara ilişkin olabildiği halde, ihtiyati tedbirin konusu daha geniştir. Gerçekten ihtiyati hacze konu teşkil eden şeyler dışında bir şeyin yapılması veya yapılmamasına dair fiil ve hareketler ile bir şeyin teslimi veya bir paranın ödenmesi veya ödenmemesi gibi yükümlülükler de ihtiyati tedbirin konusu teşkil ederler.

Sonuçları bakımından ihtiyati haciz kararından sonra alacaklı borçlu hakkında mutlaka dava açmaya mecbur olmayıp icra takibinde de bulunabildiği halde (İİK mad. 264) ihtiyati tedbir kararı alan kimse mutlaka süresi içinde dava açmak zorundadır.

İstihkak davaları bakımından da ihtiyati haciz ile ihtiyati tedbir farklılık arzeder. İhtiyaten haczedilen şeyler hakkında açılan istihkak davalarına İİK'nun 96 vd. hükümlerine göre İcra Mahkemelerince (İ.İ.K.Geçici 6.Madde) bakıldığı halde ihtiyati tedbir kararına konu teşkil eden şeyler hakkında istihkak iddiaları genel hükümlere göre genel görevli mahkemelerde incelenir.

İhtiyati hacizde alacaklı borçlunun malların önceden geçici olarak el konulduğundan ihtiyati haciz kesin (icrai) hacze çevrilip, takip kesinleşmeden, alacaklı ihtiyaten haczedilen malların satılmasını ve bedelinin kendisine ödenmesini isteyemez.

Alacaklının ihtiyati haciz koydurduğu mallar üzerinde bir öncelik (rüçhan) hakkı yoktur. Bu mallar, kendisinden sonra başka alacaklılar tarafından haciz ettirilebilir ve borçlu iflas ederse iflas masasına girer. (Talih Uyar İcra Hukunda Haciz)

Geçici hukuki koruma yargılamasını asıl hukuki koruma yargılamasından ayıran özelliklerden biri ispat ölçüsü noktasındadır. HMK'nın ihtiyati tedbirle ilgili 390. maddesinin gerekçesinde geçici hukuki korumalarda ispat hususu üzerinde durulmuştur." Kanun da açıkça öngörülmemişse ya da işin niteliği gerekli kılmıyorsa, bir davada (normal bir yargılamada yaklaşık ispat değil, tam ispat aranır. Çünkü, hakim, mevcut ispat ve delil kuralları çerçevesinde, tarafların iddia ettiği bir vakıa konusunda tam bir kanaate varmadan o vakıayı doğru kabul edemez. Örneğin, bir alacak davasında taraflardan biri bir sözleşmenin varlığına dayanıyorsa hakim bu sözleşmenin varlığı konusunda (mevcut ispat yükü ve delil kuralları çerçevesinde) tam bir kanaate sahip olmalıdır. Yani, zayıf veya kuvvetli bir ihtimal, karar vermek için yeterli değildir. Sözleşmenin varlığı konusunda tam kanaat uyanmazsa o zaman ispat yükü kendisine düşen tarafın aleyhine bir karar verilmesi gerekir Ancak kanun koyucu bazen ya doğrudan kendisi düzenleme yaparak ya da işin niteliği ve olayın özelliği gereği hakime, bu durumu belirterek, ispat olgusunu düşürme imkanı vermiştir. Bu-düşürülmüş ispat ölçüsü çerçevesinde, tam kanaat değil, kuvvetle muhtemel, yaklaşık bir kanaat yeterli görülmektedir. Doktrinde bu yön karar verilmesi için tam ispat ölçüsü yerine yaklaşık ispat ölçüsü olarak ifade edilmektedir. Ancak, yaklaşık ispatla yetinilmiş olması, ispatın aranmayacağı ya da ispat kurallarının tamamen dışına çıkılacağı anlamına gelmez. Bir taraf iddiasını mahkeme önüne ne kadar inandırıcı şekilde getirirse getirsin, bu sadece bir iddiadan ibarettir. İddia edilen vakıanın sabit yani doğru kabul edilebilmesi için, ispat yükü üzerine düşen tarafın bunu kanundaki delil sistemi içinde yine kanunun aradığı ispat ölçüsü çerçevesinde ispat etmesi gerekir. Tam ispatın arandığı durumlardan bu ölçü tereddütsüz ortaya konmalıdır. Yaklaşık ispat durumundan ise hakim o iddianın ağırlıklı ihtimal olarak doğru olduğunu

kabul etmekle birlikte, zayıf bir ihtimal de olsa, aksinin mümkün olduğunu gözardı etmez. Bu sebeplerdir ki, genelde geçici hukuki korumalara, özel de ihtiyati tedbire ve ihtiyati hacze karar verilirken haksız olma ihtimalide dikkate alınarak talepte bulunandan teminat alınması öngörülmüştür. Geçici hukuki korumalarda, bazen karşı tarafın dinlenmemesi, tüm delillerin ayrıntılı bir biçimde incelenmesine yeterli zamanın olmaması gibi sebeplerle yaklaşık ispat yeterli görülmüştür. Bu çerçevede aslında ispat ölçüsü bakımından bir yenilik getirilmemekle birlikte. " Yaklaşık ispat kavramı kullanılarak doktrinde kabul gören ifade tasarıya alınmış, ayrıca burada hem tam ispatın aranmadığı belirtilmiş hem de basit bir iddianın yeterli olmadığı vurgulanmak istenmiştir.(HMK'nın 390. Madde Gerekeşi)

Somut olayda, davacı taraf iş kazası nedeniyle, fazlaya ilişkin dava ve talep haklarını saklı tutarak 5.000.00 TL maddi, 50.000,00 TL manevi tazminat talep etmiştir.

İİK'nun 257/1 maddesinde rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcu nedeniyle ihtiyati haciz istenebileceği açıklanmış iken, 2. bentte vadesi gelmemiş borçtan dolayı hangi hallerde ihtiyati haciz istenebileceği açıklanmıştır. Somut olayda haksız bir fiile dayalı olarak bir zararın meydana geldiği açıktır. Sadece olayın iş kazası olup olmadığı failin kim olduğu ve kusur durumu çekişmelidir. Haksız fiilden kaynaklanan tazminat davalarında tazmin yükümlülüğü olay tarihi itibarıyla muaccel hale gelir. Bu durumda geçici hukuki koruma yollarından biri olan ihtiyati hacizde yakın ispat koşulu gerçekleşmiş olup ihtiyati haciz talebinin incelenmesi gerekirken, yerel mahkemece, davacının isteği ile ilgili nitelme ve hukuki tavsifte yanılığa düşülerek ihtiyati tedbir koşullarının tartışılması ve ihtiyati haciz talebiyle ilgili olarak olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekirken; ihtiyati tedbir talebinin reddedilmesi usul ve yasaya aykırı olup doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan tüm bu nedenlerle yerel mahkeme kararının **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine 27.10.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.